

Historia rozłamu w Kościele

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- przedstawienie historii konfliktu między Kościołami – wschodnim i zachodnim;
- omówienie trudnych kart historii Kościoła.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- przedstawia podstawowe fakty związane ze schizmą wschodnią;
- wyjaśnia, jakie były przyczyny rozłamu Kościoła;
- omawia, w jaki próbowano załagodzić spór Wschodu i Zachodu;
- podaje konsekwencje rozłamu Kościoła;
- wymienia podstawowe informacje na temat prawosławia;
- tłumaczy, czym były wyprawy krzyżowe;
- wyjaśnia, że trudne karty historii Kościoła są spowodowane błędami ludzi.

Pojęcia i postaci

Kościół wschodni, Kościół zachodni, legat papieski, ekskomunika, prawosławie, wyprawy krzyżowe (krucjaty).

Wartości

jedność, pokora, wierność Bogu.

Metody i środki

burza mózgów, rozmowa kierowana, miniwykład, praca z podręcznikiem na podstawie pytań; ewentualnie: zdjęcia cerkwi, ikon, prawosławnych duchownych i sprawowanych przezeń obrzędów liturgicznych.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Pozdrowienie anielskie.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę potrafił opowiedzieć historię rozłamu Kościoła; będę umiał wyjaśnić, dlaczego w historii Kościoła pojawiają się bolesne wydarzenia; będę znał podstawowe informacje na temat prawosławia.

Metoda – burza mózgów. Nauczyciel tłumaczy uczniom, że na świecie możemy mieć styczność z różnymi kulturami. Następnie prosi uczniów, by zastanowili się nad tym, jakie znają różnice w zachowaniach ludzi z różnych kultur. Wykorzystując metodę burzy mózgów, uczniowie wymieniają, jakie znają zachowania charakterystyczne dla innych kultur niż polska. Przykładowo: inne sposoby witania się, reguły gościnności, podejście do pracy, osób starszych, ubierania się, zachowania w miejscach publicznych itp. Odpowiedzi w formie haseł można zapisać na tablicy.

Metoda – rozmowa kierowana. Następnie nauczyciel prowadzi rozmowę kierowaną na temat podanych przez uczniów różnic. Pyta: Z czego wynikają te różnice? Z odmiennych zwyczajów, różnych filozofii i środowisk życia. Dlaczego są osoby, które nie tolerują takich różnic? Bo najczęściej ich nie rozumieją. Bo uważają, że ich zachowanie jest lepsze. Jakie są zalety różnic kulturowych? Różnice wzbogacają świat. Zadaniem nauczyciela jest doprowadzenie uczniów do wniosków, że różnice kulturowe nie są złe, powinniśmy starać się je zrozumieć oraz szanować się wzajemnie jako ludzie.

Metoda – miniwykład. Nauczyciel przypomina uczniom, że Jezus Chrystus, dając początek Kościołowi, pragnął, aby stanowił on jedno. Jednak już od samego początku istnienia tej wspólnoty w różnych kręgach kulturowych pojawiały się pewne różnice. Co ważne, nie dotyczyły one treści wiary, dogmatów czy Pisma Świętego, ale niektórych obrzędów czy zachowań we wspólnocie wierzących. Przez wiele wieków ta różnorodność wzbogacała i rozwijała Kościół. Nauczyciel tłumaczy, czym jest Kościół wschodni i zachodni (tylko podstawy, bez wchodzenia w szczegóły): wschodni to ten związany z Konstantynopolem, swoim zasięgiem obejmował tereny Azji Mniejszej i wschód Europy; zachodni to ten związany z Rzymem. Kościoły te różniły się między innymi sposobem sprawowania liturgii, śpiewem sakralnym i niektórymi tradycjami.

Nauczyciel koniecznie powinien podkreślić ich jedność pomimo różnorodności! Kościół jednak tworzą ludzie, którzy są grzeszni. Dlatego też znalazły się osoby, które wpadając w pychę, burzyły jedność Kościoła. Nie były to jednak mocne rozłamy – aż do roku 1054.

Metoda – praca z podręcznikiem na podstawie pytań. Uczniowie zapoznają się z treścią lekcji z podręcznika, następnie pisemnie odpowiadają na pytania. (Pytania można wcześniej wydrukować i rozdać uczniom, ewentualnie odpowiedzi mogą być udzielane w formie ustnej. W razie potrzeby pytania można podzielić, tak by jedna część klasy opracowała połowę z nich, druga część – drugą połowę).

Pytania:

- A. Jakie była pierwsza problematyczna sytuacja pomiędzy Kościołem wschodnim i zachodnim? (jakiego chleba należy używać w czasie Mszy Świętej)
- B. Jakie były dwa główne tematy sporne pomiędzy Kościołem wschodnim i zachodnim? (fragmenty wyznania wiary oraz celibat duchownych)
- C. W jaki sposób próbowano rozwiązać ten problem? (spotkanie legatów papieża z duchownymi Kościoła wschodniego)
- D. Jak zakończyło się spotkanie duchownych Wschodu i Zachodu? (nie-
możność dojścia do porozumienia, rozłam Kościoła, ekskomunika).

Uczniowie czytają swoje odpowiedzi, nauczyciel sprawdza ich poprawność.

Metoda – miniwykład cd. Nauczyciel wyjaśnia, czym jest ekskomunika – to wykluczenie z uczestnictwa w dobrach duchowych Kościoła, a więc zakaz uczestnictwa i sprawowania sakramentów, piastowania urzędów w Kościele. Wyjaśnia, że dopiero w 1964 roku podjęto pierwsze kroki w kierunku pojednania.

Nauczyciel tłumaczy, że Kościół wschodni nazywamy również Kościołem prawosławnym. Dała mu początek schizma wschodnia, czyli formalny rozdział pomiędzy Wschodem i Zachodem. Następnie nauczyciel podaje podstawowe informacje na temat prawosławia: nieuznawanie zwierzchnictwa papieża, świątynie są nazywane cerkwiami, tradycyjne obrazy prawosławne to pisane (malowane) na deskach ikony, niektórzy duchowni mogą zakładać rodziny. W tej części lekcji można pokazać uczniom zdjęcia cerkwi, ikon, prawosławnych duchownych, również w trakcie sprawowania obrzędów liturgicznych.

Metoda – praca z podręcznikiem. Uczniowie w zeszytach wykonują ćwiczenie 1 z podręcznika.

Po sprawdzeniu poprawności wykonania ćwiczenia nauczyciel tłumaczy uczniom, że inną smutną kartą w historii Kościoła były wyprawy krzyżowe. Zgodnie z ideą były formą obrony chrześcijaństwa, ale doprowadziły do wielu zniszczeń, cierpień i przemocy.

Uczniowie w zeszytach wykonują ćwiczenie 2 z podręcznika. Nauczyciel w razie potrzeby służy pomocą. Po skończonej pracy sprawdza poprawność wykonania zadania.

Podsumowanie lekcji. Podsumowując, nauczyciel wskazuje, że wydarzenia, o których była mowa na lekcji, świadczą o tym, że Kościół tworzą ludzie, a dobry plan Jezusa można łatwo wypaczyć. Powinniśmy więc realizować wytyczne Zbawiciela, a nie własne pomysły.

Modlitwa na zakończenie

Chwata Ojcu.

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- historia – schizma wschodnia i jej znaczenie dla Europy; ekspansja muzułmanów; rola krucjat.